بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ފައިސަލާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ފައިސަލާ ނަންބަރު: 2017/HC-A/378
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

  * ނަން: އިސްމާއީލް ރަޝީދު * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ. ޖޭއިލް/ މާލެ
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A367589 * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ޖޭއިލް/ މާލެ

- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)

- ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2017 * ނިމުނު ތާރީޚް: 13 ނޮވެމްބަރު 2017

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު ނަންބަރު: 145-J/MD/2017/4512
- އަމުރު ނެރުނު ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބަންދު އަމުރު (ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުން/ޝަރީކްވުން/ތޫނު ހަތިޔާރު ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގުން)
- އަމުރު ނެރުނު ތާރީޚް: 07 އޮގަސްޓު 2017

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
  ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު، އިސްފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ދީދީ، ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޣަނީ މުޙައްމަދު

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނޫން ކަމަށްބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިޢުނާފު ކުރުމަށް އެދި މ. ޖާއިޒު/ މާލެ އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) އެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ ކޯޓުއަމުރަކީ، 2017 އޮގަސްޓު 23 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތެއްގައި އިސްމާޢީލް ރަޝީދާއި އިތުރު ބަޔަކު ބައިވެރިވެގެން، ސ. ފޭދޫ/ [illegible] ހާމިން ރަޝީދުގެ ފަރާތުން، އޭނާއަށް [illegible]، ހާމިން ރަޝީދު ދިރިއުޅޭ މ. [illegible]/ މާލެ ގެ [illegible]، ހާމިން ރަޝީދު [illegible]، ހާމިން ރަޝީދު ހިފަހައްޓައި، ހާމިން ރަޝީދަށް ތޫނު ހަތިޔާރުން ހަމަލާދިނުމުގެ ސަބަބުން ހާމިން ރަޝީދު ނިޔާވެފައިވާ މައްސަލައިގައި މ.ޖާއިޒު/ މާލެ އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ ބައިވެރިވުމެއް [illegible] ތުހުމަތު ކުރެވޭތީއާއި، އިސްމާޢީލް ރަޝީދު [illegible] ހިންގާފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ [illegible] ހިންގާފައިވާ [illegible] މިކަމުގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ހިތްތަކުގައި ބިރުވެރިކަން އުފެދިފައިވުމުގެ ސަބަބުން، އިސްމާޢީލް ރަޝީދު [illegible] މިބާވަތުގެ [illegible] ކުރެވިދާނެތީއާއި، [illegible] ސަބަބުން ހާމިން ރަޝީދުގެ [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްމާޢީލް ރަޝީދު [illegible] [illegible]

އަމުދުކޮށް ދެއްވުން އެދި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު: MF/162580 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ފަސޭހަތަކާ ހުރަހަކާ ނުލާ" އިން ހުރަހެޅުމުން، މުޢާމަލާތުގެ ހަމަޖެހުމާއި، ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި 2017 އޮގަސްޓް 7 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް، އިސްމާއީލް ރަޝީދު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒުން ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަންގައި، 7 އޮގަސްޓް 2017 ގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެން އޮތެވެ.

-02 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމައަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ފާހަގަކޮށް އެއަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރެވުން، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށް، އެނުކުތާތަކާގުޅުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން،

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަސޭހައިރާއްގެ ކުރިއަށްގެން ބަސްތަކުން ބަލައިގަތުމުގެ ނިންމުމުގެ ފުރުޞަތު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/HC-A/236 ޤަޟިއްޔާއާއި އަދި ނަންބަރު 2013/HC-A/57 ހައިކޯޓުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަޟިއްޔާއާއި،

ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި 2015/HC-A/170 ނުކުތާއެވެ.

- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/177 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް، ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ކުރީގައި މިހާރު ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގެ ސަބަބުތަކެއް ނޯޓިފައިކުރުމުގައި ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން އިސްމާޢީލް ރަޝީދު ބަންދުގައި ގެންގުޅުއްވަނީ، އަދި ގެންގުޅެމުންދަނީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ކަނޑައެޅިގެން ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ ވަކީލުން، ހުށަހަޅާފައިވާ މަޖުބޫރުކަން ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވާނީ ކަމުގައިވުމުން، ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް އަދި އިސްމާޢީލް ރަޝީދަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާއި، 18 ވަނަ މާއްދާއާއި، 20 ވަނަ މާއްދާއާއި، 42 ވަނަ މާއްދާއާއި، 45 ވަނަ މާއްދާއާއި، 46 ވަނަ މާއްދާއާއި، 48 ވަނަ މާއްދާއާއި، 52 ވަނަ މާއްދާއާއި، 53 ވަނަ މާއްދާއާއި، 54 ވަނަ މާއްދާއާއި، 57 ވަނަ މާއްދާއާއި، 62 ވަނަ މާއްދާއާއި، 63 ވަނަ މާއްދާއާއި، 64 ވަނަ މާއްދާއާއި، 68 ވަނަ މާއްދާއާއި، 69 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތައް ނިގުޅައި ގަނެވިގެންދާ ގޮތަށްކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 46 ވަނަ މާއްދާއާއި 48 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- ހަވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހެއްގެ ހައްޤަކާމެދު ގޮތެއް ނިންމައިދިނުމަށް ފަނޑިޔާރުންގެ ކުރިމައްޗަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން “ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަނޑިޔާރުންގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޤަވާއިދު” ގެ ޖަދުވަލު (2) ގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ހުވައި ފަނޑިޔާރު ތައިދުކުރުން އެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރާ މީހާ ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތީގައި ހުށާ ކުރަންވާނެކަން އިސްތިސްނާކޮށްދެވުނު ގަވާއިދުގެ 05 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ސާފުއިބާރާތުން އެގޮތުން އެންނައިރު އެ އިޖުރާއާތުތަކާ އެއްގޮތަށް ޝަރީޢަތުން ހަވާލުކުރެވުނުކަމަށްވާތީ ނުކުތާއެވެ.

03- ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އިސްމާއީލް ރަޝީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ، އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މައްސަލައިގައި ހިޔާ ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ ގޮތުން ނަޒަރުކޮށް ވިސްނާ ބަލާއިރު، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ށ) އިސްތިއުނާފު މިކުރާ ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޓު އަމުރަކީ ބަލާއިރު، އެ ކޯޓު އަމުރަކީ، 2017 އޮގަސްޓު 23 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތެއްގައި އިސްމާއީލް ރަޝީދުއާއި އިތުރު ބަޔަކު ބައިވެރިވެގެން، ސ. ފޭދޫ/ ކަބާރީގެ އާމިނަ ރަޝީދުގެ ފަރަމުން، އުސްމާނަށް ފަރަދަރުންގާސް، އާމިނަ ރަޝީދު ދިރިއުޅޭ މ. ސްކުޖިއްޔާ/ މާލެ ގޭ ތޮޅުއަށް، އާމިނަ ރަޝީދު ވަނުމުން، އާމިނަ ރަޝީދު ހިފަހައްޓާ އާމިނަ ރަޝީދަށް ތޫނު ހަތިޔާރުން ބަޔަކާ ދިނުމުގެ ސަބަބުން އާމިނަ ރަޝީދު ނިޔާވެފައިވާ މައްސަލައިގައި، މ. ޖޯއިފު/ މާލެ އިސްމާއީލް ރަޝީދުގެ ބައިވެރިވުމެއް އޮތްކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިގެން، އިސްމާއީލް ރަޝީދު ހިންގާފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރާ ޖަމާޔު ވަރަށް އަނިޔާވެރިކޮށް ހިނގާފައިވާ

ޖަމާޢަތްތަކާއި، މިކަމުގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ހިތްތަކުގައި ބިރުވެރިކަން އުފެދިފައިވުމުގެ ސަބަބުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު ދުސްތޫރުގައިވާފަދަ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުވާގޮތަށް ބެލެވިދާއިރު، މަސައްކަތްކުރުމުގައި ހިތްވަރުލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާފަދަ ބެލެވިދާއިރު، އަދި މިމަސައްކަތަކީ މީހުންގެ މަސް ހިފުން މަސައްކަތްކުރާމީހުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ހުރުމަތް ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ ހަމަޖެހުމާއި ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރި ކުރިމަތި ވެއްޖެނަމަ އަދި އުފެދޭ ޖަމާޢަތް ތަފާތު ފެނުންތަކާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒުން ކަނޑައަޅައި ތަޢާރުފްކުރާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ބަލައިގަތުމަށް ފުއްދުމަށް ހުރި ކޯޓުގެ ޙުކުމް ސަރުކާރުގެ ނަންބަރު: MF/162580 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ފަސްޖެހުމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން ހުށަހެޅުމުން، މުޖުތަމަޢުގެ ހަމަޖެހުމާއި، ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި 2017 އޮގަސްޓު 7 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒުން ކަނޑައަޅައި ކަސްޓަޑީއަލް ޖަލްސާގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަންގައި، 7 އޮގަސްޓު 2017 ގައި ކުރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރުއްކަން އެނގެން އޮތެވެ.

(ނ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގައި މަސްލަހަތެއް ބޮޑުކޮށްދެނުމާއި ދަށުވާކުރުމާއި ޝަރީޢަތް ހިންގުމާއި، ޚާއްޞަ ތަންފީޒުކުރުމުގެ އިޖުރާއާތެއް ބަޔާންކޮށް ފާސްކޮށްފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އަށް 02 ޖުލައި 2017 ގައި އަމަލުކުރަން ފެށިފައިވާ ކަމާއި، އެޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުން ކޯޓު އަމުރަށް އެދުމާއި އަމުރުތަށް ކޯޓުން ނެރުއްވުމާއި، އެއަމުރު ތަންފީޒުކުރުމާއި، މީހުން ހައްޔަރުކުރުމާއި ބަންދުކުރުމާއި، ބޮޑުވަޒީރު ހިންގުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭނީ، އެޤާނޫނާއި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކުގައި ކަމާއި، އެޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ އުސޫލުތަކައި އުސޫލުތަކުގެ ބާޠިލުވާނެކަން، އެޤާނޫނުގެ 212 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގެ 1، 2 އަދި 3 ވަނަ

ނަންބަރަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮތުމުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، މިހާރު އަމަލުކުރަންޖެހޭނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އާއި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/301 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 2017/HC-A/333 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 2017/HC-A/338 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 2017/HC-A/342 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ޤަޟިއްޔާއެއްގެ ޙުކުމެއް އަދި އެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް އުޞޫލެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް ބާޠިލުކޮށްފައިވާ ކަން އެނގެން ނެތްކަމާއި؛

އެހެންކަމުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން އުޞޫލުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ކަން އެނގެއެވެ.

(ށ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން އުޞޫލުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމާއި، އެ ސަބަބުތަކުންކޮޅަކީ މެދުވެ އެއްވެސް މިފަދަ ސަބަބެއްގެން ދުރުވެގެން ކުރުމުގެ ކުރިން އެ މިހާރު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމާއި، އެގޮތުން؛

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް މިހާރު ބަންދުކުރުމުގައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ކާފީ ހެކިތަކެއް ނެތްކަމުގައި ވިޔަސް، ޝަރުޢުކުރާ ކުށުގެ ނުރައްކާތެރިކަމާއި ކަށަވަރުކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު، އޮބެލިސްކް ހިނގުން، ތިލަފުށި 3 ނަންބަރު ދޮރޮށި، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ، ފޯން: 3325029، ފެކްސް: 3316471
އީމެއިލް: info@highcourt.gov.mv ވެބް ސައިޓް: www.highcourt.gov.mv

އަދި އުކުޅު ތަޢާރުފުކުރުމުގައި ހުރި ކަމާ މިންވަރުކުރެވޭ އުސޫލުތަކާއި، އުކުޅުގައި ހިމެނޭ މިންނުގެ ޙަދަދަދީ ކޮށްފައިވާކަމާއި، ކުރުގެ ޖީއިހަތީ ކޮށްފައިވާކަމާއި، ކުރިގެ ކުރެބޫ މިނަލީ ކޮށްފައިވާކަމާއި، އުކުޅުން ފާނުނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބަކީ ކޮށްފައިވާކަމާއި، ސަޢުދުކުރާކަމަށް މީހާ ފާޅުގައި ރައްކާވުމުގެ ބިރުއްޔާ ކާމިލުކޮށްކަމާއި، އަދި ހުކުމްކުރެވޭ ހުކުމް ނައްތާލުމުގެ ބިރު ހުރި ކަރަރުކުރުން ފަސޭހަކުރު ވަރަށްކުރަނީ ގާނޫނުގެ ކަމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ކުރުގެ ތުހުމަތުގައި ހުއްޓުނުކުރެވޭ މީހުގެ ބަނދަރުގައި ގޮވާ ނިންމުމަށްބަލައި ފަސޭހަކުރުގެ ކުރި މައްސަލަ ހާޒިރުކުރުމުން އާންމުގެ ބަނދަރުގައި 4 (ހަތަރެއް) ގޮތަކަށް ނިންމިދާނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެނގެނިކަމާއި، އެއީ:-

1- އާއްމު ބަނދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރު ކުރުން؛

2- އެއްވެސް ސަރުޠެއް ނެތި ބަނދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރު ކުރުން؛

3- ކަފާރާތުގެ ދަރުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރު ކުރުން، އަދި

4- ސަރުޠުތަކާއެކު ބަނދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރުން، ކަމާއި،

ކުރުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަނދަރުގައި ގޮވާ ނިންމުމަށް ހުށަހެޅުމުން އާންމުގެ ބަނދަރުގައި އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ގޮތުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ނިންމުމުގައި، އެމީހާގެ މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުރުގެ ބާވަތާއި، ކުރުގެ ކުރިބާމިނަކާއި، ކުރަކޮށްފައިވާ ގޮތަތަކާއި، ކުރަކުރުމުގައި އަނިޔާވެރިކަން ހިމެނުނަމަ އެކަމަކާއި، އާންމު ދުނިޔަން ހުރަހެޅިފައިވާ ހާލު ބެދިހުރިކަމާއި، އާންމުގެ ކުރުގެ ރިކޯޑުކަމާއި، ކުރަން ހާޒިރުކުރުމުގައި ވީތުވެދިޔަ ތާނގައި ހަމަލަކުރުވައިވާ ގޮތަށް ބިޔާއަތުރަށްވާގޮތަކަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 59 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެއިރު، އިސްވެ ބަޔާންވި ދިޔަ ގޮތުގެމަތިން ކުރުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއް "ބަނދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރު" ދޭގޮތަކަށް ނިންމިދާނެ ކަމާއި، އެގޮތުން އެއްގޮތަކީ، މައްސަލައާއެކު

ޝަރީޢަތް ނިމުނުދުން ހިރާސް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުން ކަމާއި، އަދި އަނެއް ގޮތަކީ، ވަކި ދުވަހަކަށް ހިރާސް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުން ކަމާއި، މިގޮތް ބެހިއިން:-

1- ޝަރީޢަތް ނިމުނުދުން ހިރާސް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރަށް އަމުރު ކުރެވޭނީ، ދުސްތޫރީ ފުރިހަމަވެވޭން ކަމާއި، އެއީ،

(ހ) އޭނާ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ހުރުމާއި، އަދި

(ށ) އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، އޭނާއާމެދު ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައެއްގެ ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ ހެކިބަސްދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނެކަމަށް، ނުވަތަ؛ ކޯޓަށް ހާޒިރު ނުވެވޭނެކަމަށް، ނުވަތަ؛ ފިލައިގަނެވޭނެކަމަށް، ނުވަތަ؛ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފުދޭވަރު ކުރިމަތިވެއްޖެ ޙާލަތެއްގައި ކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން އެނގޭކަމާއި؛

2- ވަކި ދުވަހަކަށް ހިރާސް ބަންދުގައި އަމުރު ކުރެވޭނީ، ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރެވޭ މީހާ ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި އެވަގުތު ނުލިބުނުކަމުގައި ވިއަސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް އޮވެ، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ މައްސަލައިގައި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށުގެ ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ހެކި ހުރުމާއެކު، 15 (ފަނަރަ) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރު ކުރެވިދާނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ބ) އަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮތެވެ.

(ރ) މިއިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލައިގައި މ. ޖާއިޒު/ މާލެ އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ކަމާއި؛

އެގޮތުން، އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވަނީ، 2017 އޮގަސްޓް 23 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތެއްގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅުއްވައި އިތުރު ބަޔާނު ބައިވެރިވެގެން، ސ. ފޭދޫ/ ކަމަނާގެ ޢާމިނާ ހުށަހެޅުމުގެ ޒަރަރުން، އޭނާއަށް ޖަހަޖަހައިގެން ޢާމިނާ ހުށަހެޅި ދިރިއުޅޭ ދ. ސޯބިޖީއުލާ/ މާލެ ގެ ތެރެއަށް، ޢާމިނާ ހުށަހެޅި ހިފެހެއްޓި ޢާމިނާ ހުށަހެޅުނު ގޮތުން ހަދާފައިވާ ދިރިއުޅުމުގެ ސަބަބުން، ޢާމިނާ ހުށަހެޅި ނިޔާވުމާ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ހަމަލާގައި ހުރިހާ ދިރިއުޅުމުގެ ސަބަބުން، ޢާމިނާ ހުށަހެޅި ނިޔާވުމާ ގުޅިގެން ބައްޓަންކޮށް އެމަނިކުފާނުގެ ސަބަބުން މުޅިސަރުކާރުގެ ގާނޫނީ ގޮތުގެ ހަރުކަށިކަމުން، މުޅިސަރުކާރުގެ ގާނޫނީ ގޮތުން ހިންގުމުގެ ބަދަލުގައި ޢާމިނާ ހުށަހެޅުމުގެ އިތުރުން ފަރާތްތަކުގެ ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުން ހިފެހެއްޓިއިރު، މުޅިސަރުކާރުގެ އެއްވެސް ކަމެއް ހިނގާ ކުރެވޭ ކަމެއްގެ ސަބަބުން، އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ކުރުމުގެ ޢާމިނާ ހުށަހެޅި ނިޔާވުމުގެ ނިޔާވުމަށް ގޮތުން ސަބަބުތަކުގެ ނުހަނު ގިނަ ބޭފުޅުންނާއި ޖަވާބުދާރީ ކުރުމުގެ މުއްދަތު ކަނޑައަޅައި ހިމެނޭ ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅި ބޭނުމަކީ ކުރިއަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ނުކުރާނެ ކަމަށް ބުނެ، އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ބަޔާންކުރި ބަޔާނުގެ އަދަދުތަކާއި ދެއްވުން އެކި ބޭފުޅުންގެ ސަރުކާރުގެ ނަންބަރު: MF/162580 "ބަޔާންކުރި މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ފަސޭހަކަން ހުރިހާ ކަމެއް" އިންސާނީ، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައުވާކުރައްވާ ވަކާލާތުކުރެއްވުން އެކުލެވިގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤަޟިއްޔާގައި މިހެން ބުނުމާއި، ޖަރީމާއާއި، ބޭނުންކުރެވިފައިވާ ބަންދުކުރެވިގެން މާނަކުރި ހިނގުމުގެ ކުރިމަތިލާ އުނދަގޫތަކުގެ ޖާގައި ބަލައިގެން މުޖުތަމަޢުގެ ސިޔާސީ މަސައްކަތްކުރުމާއި އަމަނާތްތެރިކަމާއި އަދި މުޖުތަމަޢުގެ ބޭނުން ގެންދިޔުން ކުރިމަތިލާ ތަޖުރިބާ ކުރުންތައް ދެކިދާކަމާއި، ޤަޟިއްޔާގައި މިހެން ބުނުމަކީ، އިސްތިއުނާފު ހައިސިއްޔަތުގައި ބަދަލު ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެން ބޭނުމަކީ ދިނުމުގައި ހިމެނޭ ޖިނާއީ ގާނޫނުގެ ކުރިއަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅައިގެން ބައްޓަންކުރެވިފައި ވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ޅ) އިސްތިއުނާފު ރަޝީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވުނު މައްސަލައިގައި، 2017 އޮގަސްޓު 23 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތެއްގައި އިސްތިއުނާފު ރަޝީދާއި އިބްރާ ބަރަކާ ބައިވެރިވެގެން، ސ. ފޭދޫ/ ކަބާބީގެ އާމިނަ ރަޝީދުގެ ފަހަތުން، އޭނާއަށް ފާރަލަމުންގޮސް އާމިނަ ރަޝީދު ދިރިއުޅޭ ހ. ސޯބުޖިއުލާ/ މާލެ ގެ ތެރެއަށް، އާމިނަ ރަޝީދު ވަނުމުން، އާމިނަ ރަޝީދު ހިފަހައްޓާ އާމިނަ ރަޝީދަށް ޓޭޕު ހަޔާތުރަން ބަޔަކާ ދިނުމުގެ ސަބަބުން އާމިނަ ރަޝީދު ނިޔާވެފައިވާ މައްސަލައިގައި، ހ. ޖަހިދު/ މާލެ އިސްތިއުނާފު ރަޝީދު މި ޖަވާބުގައި ބައިވެރިވިކަން، ޓެލިކޮމް ޓްރިސް ސަރވިސްގެ އިންޓަރނެޓް ފިޝިޔާ ސިއްކު މައުލޫމާތާއި އަދި މި ޖަވާބު ހިންގުމުގައި އިސްތިއުނާފު ރަޝީދު ބައިވެރިވާކަން ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ފޫޓޭޖް، މިމައްސަލައާ ގުޅިގެން ފިޒިކަލް ހުރި ނުވަތަ ފެންނާގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފު ރަޝީދުގެ ބަދަނުގެ މުއައްސަސާ އިތުރުކުރުމަށް ޓެލިކޮމް ޓްރިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޓެލިކޮމް ޓްރިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު: MF/162580 "ބަދަނުގެ މުއައްސަސާ އިތުރުކުރުމަށް ފަރުމާކޮށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން އެނގެން އޮތުމާއި؛

ޓެލިކޮމް ޓްރިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ރަޝީދު އިތުރަށް ބަދަނުގައި ބަލައިލަން ބޭނުންވި، އިސްތިއުނާފު ރަޝީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ފޯރެންސިކްގައި ދިނަހެ މަޢުލޫމާތުގެ މައްސަލަކަންތައް، މެޑިކަލްގެ ސަރުކާރުގެ ރަށްކާތެރި ކަމަށްބަލައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ކޮނިޓީގައި ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެނގިގެންނެވި، އިސްޓިޓިއުޓް މެޑިކަލް ކަރަންސީ ކޮޕީގެ ނަންބަރު -145 J/MD/2017/4512 ކޮޕީ އަދުރުގައި މެޑިކަލްގެ ހަމަޖެހުމާއި، ސަރުކާރުގެ ރަށްކާތެރިކަމަށްބަލައި 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އިސްތިއުނާފު ރަޝީދު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އެޑްމިޓްކުރެވި ކަސްޓަޑީއަށް ޖެހުނުގައި ބަދަނުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަންގައި އަމުރުކުރައްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ކޯޓުގެ ތުހުމަތުގައި ބަދަނުކުރިފައިވާ މިހާގެ ބަދަލުވެފަ ގޮތުގެ ނިންމުމަށްބަލައި ފަސޭހައަކުގެ ކުރިމަތީގައި ޕާސްކުރުކުރިވި މިހާރު މެޑިކަލްގެ ސަރުކާރަށް ނުރައްކާތެރިވެފައިވާ މިހާރުކަމަށް ފަސޭހައަކަށް ފެނުނު ޕްރޮސިކިއުޝަނުގައި އެޑިޓަކަށް ބަދަލުކޮށްފައި ބަރައްބަން ތަނެއް ކަސްޓަޑީއަށް ބަދަ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/260 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 2013/HC-A/35 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލަށް ބަލާއިރު ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތިއަށް ހާޒިރުކުރެވޭ މީހާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވެދާނެ މީހެއްކަމަށް ފެންނަ ހާލަތްތަކުގައި އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭނީ އުމުރުގެ ފަރާތުން މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް ނުފެނުނުނަމަ ފަދަ ހާލަތެއްގައި ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

ވީމާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޑު އަމުރުގެ ދަށުން އިސްމާޢީލް ރަޝީދު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން ކަނޑައަޅާ ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލެއްގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަންގައި، އަމުރު ނެރުއްވާފައިވާ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ އުޞޫލަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބަޔާން ތަކެއް އޮތްކަމަކަން މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އެއްބަސް ފަނޑިޔާރަކަން ނުފެނުނެވެ.

- <u>ޙުކުމް:</u>

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންތައްތައް އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2017/4512 ކޯޑު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެއަމުރަކީ ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.